

Flora- en fauna-inspectie voor een locatie aan de Opperstraat 2a, 4 en 4a te Oud Gastel

**In opdracht van:
CroonenBuro5**

12 december 2018
ir. J.P.M. Hovens, C. de Koning MSc en P.J.C.A. op het Veld

Faunaconsult

Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Flora- en fauna-inspectie voor een locatie aan de Opperstraat 2a, 4 en 4a te Oud Gastel

Opdrachtgever: CroonenBuro5
Opstellers/controle: ir. J.P.M. Hovens / C. de Koning MSc
Veldwerk: ir. J.P.M. Hovens en P.J.C.A. op het Veld

Faunaconsult werkt volgens de protocollen in de kennisdocumenten van BIJ12. Onze onderzoeken voldoen daarmee aan de landelijk geldende normen en opdrachtgevers hebben een basis om ons aan te spreken op de kwaliteit van de door ons aangeleverde producten. Onze ecologen voldoen aan de deskundigheidseisen zoals gesteld door RVO. We hechten groot belang aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en geven concreet invulling aan de participatiewet.

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel en status van dit document.....	3
1.3	Leeswijzer	3
2.	De Wet natuurbescherming	5
3.	Werkwijze	6
3.1	Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden	6
3.2	Werkwijze flora- en fauna-inspectie	6
4.	Aanwezige beschermde natuurwaarden	7
4.1.	Beschrijving plangebied	7
4.2	Beschermde planten en dieren.....	9
5.	Mogelijke effecten.....	12
6.	Conclusies en aanbevelingen.....	13
	Literatuur	17
	Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime	18

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

CroonenBuro5 begeleidt de ruimtelijke ontwikkelingen op een locatie aan de Opperstraat 2a, 4 en 4a te Oud Gastel (Gemeente Halderberge). Hier bevinden zich stallen en andere gebouwen van een voormalig rundveebedrijf. Het is de bedoeling dat deze gebouwen worden gesloopt, waarna het plangebied wordt ingericht met tuinen. CroonenBuro5 heeft Faunaconsult opdracht gegeven daartoe een flora- en fauna-inspectie uit te voeren. De locatie van het plangebied is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld).

1.2 Doel en status van dit document

De voorgenomen ingreep heeft aanleiding gegeven voor deze inspectie. Hierin is nagegaan welke effecten deze ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden). Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 beschrijft de geplande werkzaamheden en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de veldinventarisatie weergegeven.

Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van de voorgenomen ingreep op aanwezige natuurwaarden, evenals de mogelijke overtredingen op de Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen weer.

2. De Wet natuurbescherming

In deze paragraaf wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De directe bescherming van dier- en plantensoorten was geregeld onder de Flora- en faunawet. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten. Het aspect soortbescherming blijft in de nieuwe wetgeving in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wnb niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmieren sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkingsmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- Vogels

alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over;

- Internationaal beschermde soorten

alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb) ;

- Overige beschermde soorten

soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen ondermeer de ‘algemene’ soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt voor de mol; die onder de Wet natuurbescherming niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

3. Werkwijze

3.1 Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden

Het is de bedoeling dat de gebouwen van het voormalige melkveebedrijf worden gesloopt en de meeste erfverharding wordt verwijderd. De 3 woningen en enkele bijgebouwen blijven behouden en vallen dus buiten het feitelijke plangebied. De te slopen gebouwen zijn rood omlijnd weergegeven in figuur 3.1. In de toekomstige situatie ontstaat wel de mogelijkheid om nieuwe bebouwing toe te staan (max 650 m² verdeeld over de 3 percelen). Het is echter nog niet bekend waar deze bebouwing komt te staan.

Figuur 3.1. De te slopen gebouwen (rood omlijnd).

3.2 Werkwijze flora- en fauna-inspectie

Op 5 december 2018 heeft Faunaconsult het plangebied en de directe omgeving bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Het plangebied werd geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde planten, vogelnesten en voortplantings- en rustplaatsen van beschermde dieren.

Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift, www.verspreidingsatlas.nl, www.floron.nl, www.sovon.nl en www.zoogdiervereniging.nl is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

4. Aanwezige beschermde natuurwaarden

4.1. Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit een voormalig melkveebedrijf, met een aantal gebouwen (zie figuur 4.1.1) en verhardingen. Aan de wegzijde bevinden zich enkele laanbomen als zomereik, ruwe berk en een enkele populier. Andere opgaande vegetaties zijn afwezig, maar her en der groeien enkele kruiden als straatgras, Canadese fijnstraal en grote brandnetel. De omgeving van het plangebied bestaat uit weilanden en een damhertenweitje. Figuur 4.1.1 geeft een overzicht van de te slopen gebouwen in het plangebied.

Figuur 4.1.1. De te slopen gebouwen (nummers) en de locatie van het steenuilennest (rode cirkel).

- 1 = Westelijke stallen kalvermesterij (zie foto voorzijde rechtsonder);
- 2 = Houten paardenstal (zie figuur 4.1.2);
- 3 = Potstal (zie foto voorzijde linksboven);
- 4 = Werktuigenloods (zie figuur 4.1.3);
- 5 = Loopstal (zie figuur zie figuur 4.1.4);
- 6 en 7 = Oostelijke stallen kalvermesterij (zie figuur 4.1.5).

Figuur 4.1.2. De houten paardenstal.

Figuur 4.1.3. De werktuigenloods.

Figuur 4.1.4. De loopstal (met boven de ingang de beschadiging die de steenuilen gebruiken als nestgang).

Figuur 4.1.5. De oostelijke stallen van de kalvermesterij.

4.2 Beschermde planten en dieren

Tijdens het veldbezoek zijn alle te slopen gebouwen met behulp van een zaklamp, ladder en boomcamera volledig geïnspecteerd op het voorkomen van vleermuisuitwerpselen, vleermuizen, vogelnesten, etc. De westelijke stallen van de kalvermesterij (gebouw 1 in figuur 4.1.1) zijn in januari 2018 flink beschadigd tijdens een storm. Daarbij waaide het grootste deel van de eternieten golfplaatdaken eraf. Deze zijn in mei 2018 verder gesloopt in verband met gezondheidsrisico dat de asbest met zich meebrengt. Doordat de spouwmuren van bovenaf open zijn, zijn ze te tochtig om als vleermuisverblijf te kunnen dienen. Ook vogelnesten etc. waren hier tijdens het veldbezoek afwezig.

De houten paardenstal (gebouw 2 in figuur 4.1.1) is volledig enkelwandig en onder het dak werd een voormalig boerenzwaluwnest aangetroffen, waarop een winterkoning naderhand een nest heeft gebouwd (zie figuur 4.2.1).

Figuur 4.2.1. Nest winterkoning op voormalig boerenzwaluwnest in de houten paardenstal.

De potstal heeft een dak dat bestaat uit eternieten golfplaten. Aan de westkant van de potstal bevindt zich een oud duivennest op een nokbalk. Op de foto linksboven op de voorzijde is te zien hoe de

toegang tot dit nest wordt geïnspecteerd. De openingen onder het dak (onder elke ‘golf’) zijn te open/tochtig om als vleermuizenverblijf te dienen en vogelnesten zijn hier afwezig. Ook zijn er geen openingen die vleermuizen toegang kunnen geven tot de spouw (er is een muurplaat aanwezig die de spouw volledig afsluit).

De werktuigenloods (4 in figuur 4.1.1) is volledig enkelwandig en er zijn geen uitwerpselen, braakballen etc. in de loods aanwezig.

De loopstal (gebouw 5 in figuur 4.1.1) is geheel enkelwandig en vleermuisverblijven zijn hier afwezig. Ondanks het feit dat er geen echte nestholte is, is er op een balk boven de poort een steenuilennest met 2 niet uitgekomen uileneieren aanwezig (zie figuur 4.2.2). Op de vloer onder het nest en in het nest zelf bevonden zich een meerdere (deels verse) steenuilbraakballen. Figuur 4.2.3 toont de nestlocatie, gezien vanuit de loopstal.

Figuur 4.2.2. Steenuilennest (met 2 eieren en braakballen) op een balk in de loopstal.

Figuur 4.2.3. Het steenuilennest (rode pijl), gezien vanuit de loopstal.

De oostelijke stallen van de kalvermesterij (gebouwen 6 en 7 in figuur 4.1.1) bevatten geen dakgoten, waardoor het voor vogels vrijwel onmogelijk is om onder de ‘golven’ van het eternieten dak te komen. Doordat de openingen onder de nokken zijn gedicht met specie (zie figuur 4.1.5), kunnen ook hier geen dieren de stallen in. In het golfplaten dak bevindt zich een beschadiging, waar vogels door naar binnen kunnen. Op de plafondplaten bij deze opening bevinden zich een nest van een holenduif en een nest van een winterkoning. Vleermuisverblijven en overige vogelnesten zijn afwezig.

Samenvattend is in één gebouw een steenuilennest aanwezig en is het voorkomen van overige strenger beschermde vogelnesten en vleermuisverblijven in de te slopen gebouwen uit te sluiten. Vanwege de afwezigheid van voldoende dekking, komen marterachtigen als de wezel niet voor in het plangebied voor. Overige algemene zoogdieren zoals de veldmuis kunnen wel in het plangebied voorkomen.

Het is mogelijk dat algemene amfibieënsoorten delen van het plangebied als habitat gebruiken. Reptielen zijn afwezig en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wnb, zijn niet te verwachten in het plangebied. Tabel 4.2 geeft de beschermde soorten weer die (mogelijk) een vaste voortplantings- of rustplaats in het plangebied hebben.

Tabel 4.2. (Potentieel) in het plangebied voorkomende beschermde soorten. Het beschermingsregime van de soorten in de Wnb is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	Vogels met jaarrond beschermd nest	Internationaal beschermde soorten	Overige beschermde soorten
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)			X
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)			X
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)			X
Steenuil (<i>Athene noctua</i>)	X		

5. Mogelijke effecten

- De graafwerkzaamheden voor verwijderen van funderingen kunnen resulteren in het verstoren en/of vernietigen van individuen en holen van algemene zoogdieren.

- Als de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen in gebouwen broedende vogels als winterkoning en holenduif worden verstoord (hun jongen kunnen hierdoor te lang worden achtergelaten en eieren kunnen te lang niet worden bebroed) of vernietigd. Ook kan het leiden tot sterfte van eieren en jonge vogels.

- Indien de loopstal wordt gesloopt gaat er een steenuilennest verloren. Het feit dat de nestbodem vlak is (geen nestkom/strooisellaag), maakt het steenuilennest niet optimaal; het voorkomt dat een broedende steenuilenvrouw haar eieren goed kan bebroeden, omdat deze telkens weggrollen (Beersma et al., 2007). De kans is dan ook groot dat dit ook de oorzaak is van het feit dat twee van de eieren van het laatste legsel niet zijn uitgekomen. Ook het feit dat er geen nestholte is, maar een smalle richel boven een 'afgrond' (zie figuur 4.2.3), maakt de nestlocatie verre van ideaal; hierdoor kunnen jonge steenuilen naar beneden vallen, waarna ze niet meer in het nest kunnen terug klimmen.

- Indien de sloop in de broedtijd van de steenuil plaatsvindt, is de kans groot dat daardoor een broedsel wordt vernietigd. Het slopen van de overige gebouwen tijdens het broedseizoen kan een dusdanige verstoring opleveren, dat daardoor eveneens een broedsel verloren gaat.

- Doordat er alle weilanden in en rond het plangebied behouden blijven, gaat er geen foerageergebied van steenuilen verloren.

In de volgende tabel zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

Tabel 5.1. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wnb. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen.

Soort	Beschermingsregime Wnb	Art.	Art.	Art.	Art.	Art.	Art.	Art.
		3.1 lid 1	3.1 lid 2	3.5 lid 1	3.5 lid 2	3.5 lid 3	3.5 lid 4	3.10 lid 1
Algemene zoogdieren	Overige soorten							X
Algemene in het plangebied broedende vogels	Vogels	X	X					
Steenuil	Vogels jaarrond beschermd nest	X	X					

Artikel 3.1 (m.b.t. Vogels)

- lid 1: het opzettelijk doden en vangen van vogels
- lid 2: het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):

- lid 1: het opzettelijk doden of vangen van soorten
- lid 2: het opzettelijk verstoren van soorten
- lid 3: het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van soorten
- lid 4: het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van soorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
  - (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en
- De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb).

6. Conclusies en aanbevelingen

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren

In het plangebied komen mogelijk zoogdieren voor, die onder de Wnb zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in Noord-Brabant een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb); deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten dieren die tijdens het werk worden aangetroffen zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

Algemene vogels

Verstoring en vernietiging van vogelnesten is te vermijden, door het slopen van de gebouwen buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) uit te voeren.

Stenuilen: aangepaste werkwijze en leefgebied verbeteren

In de te slopen loopstal bevindt zich een steenuilennest (zie figuren 4.1.1, 4.2.2 en 4.2.3). Het slopen van de bebouwing zal, zonder aanvullende maatregelen, leiden tot de vernietiging van een steenuilennest en mogelijk tot het vernietigen van steenuilen, hun eieren en jongen. Omdat steenuilen, hun nesten, eieren en jongen jaarrond zijn beschermd, is dit verboden.

De initiatiefnemer (de heer Jansen) heeft op aanraden van, en onder ecologische begeleiding door Faunaconsult op 11 december 2018 een drietal steenuilennestkasten opgehangen. Deze maatregel is bedoeld als mitigatie voor het verlies van het oude nest, conform het Kennisdocument Steenuil (BIJ12, 2017). De drie nestkasten zijn opgehangen in bomen, op 55 tot 94 meter van het huidige nest. Omdat er in een straal van 200 meter rond deze bomen geen andere steenuilennesten aanwezig zijn, zijn de nestkasten zeker in het territorium van de betreffende steenuilen opgehangen. Figuren 6.1.1 t/m 6.1.4 geven de locaties en de foto's van de geplaatste steenuilennestkasten weer.

Figuur 6.1.1. Locaties ter compensatie geplaatste steenuilennestkasten.

Figuur 6.1.2. Een van de drie geplaatste nestkasten (boven in de boom op de voorgrond).

Figuur 6.1.3. Twee van de drie ter compensatie geplaatste nestkasten.

Figuur 6.1.4. Zicht op de bomen waarin de 3 compensatie-steenuilennestkasten werden geplaatst, met op de achtergrond te stal met het bestaande steenuilennest.

Functioneel gezien is het bestaande steenuilennest verre van optimaal. Als de steenuilen daar in 2019 weer gaan nestelen, is te verwachten dat een groot deel van de eieren niet uitkomt en een groot deel van de jongen niet grootkomt (zie hoofdstuk 5). Voor het lokale voortbestaan van de steenuil is het

daarom het beste dat de steenuilen vóór de start van het broedseizoen van 2019 gedwongen worden naar een van de steenuilenkasten te verhuizen. Dat kan door vóór 1 februari 2019 aan de voorzijde van de loopstal de gevelplaten te verwijderen.

Om elk risico op het doden van eieren of jonge steenuilen te voorkomen, dienen de gebouwen in het plangebied buiten de kwetsbare periode van steenuilen te worden gesloopt. Conform het Kennisdocument Steenuil (BIJ12, 2017) dient de sloop van de gebouwen plaats te vinden in de periode 1 augustus – 31 januari (buiten het broedseizoen van de steenuil).

Ontheffing: niet nodig

Het aanwezige steenuilennest is verre van optimaal en leidt tot jaarlijkse sterfte van eieren en jongen. De steenuilen zijn daarom gebaat bij een snelle afhandeling, waarbij de huidige nestlocatie voor 1 februari 2019 ontoegankelijk wordt gemaakt. De steenuilen zullen dan immers in het broedseizoen van 2019 naar één van de drie ter compensatie geplaatste steenuilennestkasten verhuizen. De voorgestane snelle afhandeling is mogelijk doordat er gelukkig geen ontheffing voor de steenuil hoeft te worden aangevraagd; de Provincie Noord-Brabant (2017) heeft namelijk aangegeven dat een ontheffing niet nodig is indien ruim voldoende alternatieve verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en er tijdig maatregelen zijn genomen die voorkomen dat de te verwijderen verblijven nog gebruikt kunnen worden. Dit is het geval.

Literatuur

- Beersma, P., W. Beersma en A. van den Burg. 2007. Steenuilen. Roodbont Uitgeverij, Zutphen.
- BIJ12. 2017. Kennisdocument Steenuil *Athene noctua* Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.
- Provincie Noord-Brabant. 2017. Nieuwsbrief 1. Wet Natuurbescherming.
- Provinciale staten van Noord-Brabant. 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels ter bescherming van de natuur (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant).
Link: http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Noord-Brabant/600901/CVDR600901_1.html

Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wnb. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb)
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

Het beschermingsregime gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten (‘GS’) kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten (‘PS’) kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de ‘minister’) het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico’s en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan. Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan,
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en
- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
  - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
  - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
  - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
  - ter bescherming van flora of fauna;
  - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
  - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Internationaal beschermde soorten zijn strikt beschermd

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de ‘strikt beschermde soorten’, omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wnb zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatoorten (artikel 3.5 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk verstoren van habitatoorten (artikel 3.5 lid 2 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatoorten (artikel 3.5 lid 3 Wnb)
- het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatoorten (artikel 3.5 lid 4 Wnb)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen van habitatoorten (artikel 3.5 lid 5 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatoorten (artikel 3.6 lid 2 Wnb).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wnb) . Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wnb) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
  - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
  - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
  - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
  - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
  - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Algemeen

Overige beschermde soorten zijn niet beschermd vanwege de Europese wet- en regelgeving. Het gaat hier om de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wnb. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wnb, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wnb:

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
- (c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkingsmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkingsmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wnb (dat de afwijkingsmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
  - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
  - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
  - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
  - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
  - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen